

22.08.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**22 Ağustos 2022
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

22 Ağustos 2022 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Başkent Üniversitesi Eğitim, Danışmanlık ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Bingöl Üniversitesi Arıcılık Araştırma, Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Çaağ Üniversitesi Yaz Öğretimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Doğuş Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Doğuş Üniversitesi Yaz Öğretimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği

150 bin baş sığır için başvurular alınıyor

Tarım ve Orman Bakanlığı izniyle 150 bin baş besilik erkek sığır ithal edilecek. İthalat başvuruları 31 Ağustos'a kadar alınacak.

Tarım ve Orman Bakanlığı, canlı hayvan ithalatına izinli ülkelerden toplam 150 bin baş besilik erkek sığır ithalatı için başvuruları almaya başladı.

Konuya ilişkin duyuru, Bakanlığa bağlı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünün sitesinde yayımlandı.

Besilik sığırlar, angus, şarole (charolais), limusin (limousin), hereford, Belçika mavisi (Belgium blue), piedmentosa, obrak (aubrac), gasconne, salers, blondeD'Aquitane, senepol, braford, brangus, simental ve shorthorn ırkları veya bunların melezleri olacak.

Müracaatta bulunacakların Bakanlığın, Hayvan Kayıt Sistemi'nde (TÜRKVET) en az bir yıllık işletme kaydı bulunması gerekiyor. Bir işletme için tek müracaatta bulunulabilecek.

Başvuru sahipleri, işletme kapasitelerine göre, en fazla 5 bin baş için başvurabilecek.

İthalat başvuruları 31 Ağustos'a kadar alınacak.

Bakan Kirişci: Mazot, gübre ve yem desteğine devam edeceğiz

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, aynı olarak verecekleri mazot, gübre ve yem desteğinden çiftçilerin verilecek kartlar aracılığıyla faydalanabileceğini bildirdi.

İzmir Tarım Sektörü Temsilciler Toplantısı'nda çiftçilerle bir araya gelen Kirişci, Türkiye'nin tahıl koridoru anlaşmasına yaptığı katkıya değindi.

Kirişci, şöyle devam etti:

"Guterres gibi 2018 yılından bugüne , dört yıldan beri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği yapan bir kişinin, 'Benim bu görev sürem içerisinde vesile olduğum ve şahit olduğum en hayırlı iştir.' demesiyle aslında ne anlama gelmiş olduğunu bütün dünya görmüş oldu. Malumunuz iki ülke Rusya ve Ukrayna bu iki ülke hububatın yüzde 28'ini dış ticarete konu olacak şekilde elinde tutan tekel ülkeler. Yani dünyadaki dış ticaretin yüzde 28'ini bu iki ülke oluşturuyor. Hububatla ilgili olanı söylüyorum. Yağlı tohumlarda da çok farklı bir durum yok. Özellikle ayçiçeği konusunda çok çok yüksek. Biz de arz açığı olan bazı ürünlerimizi veya dahilde işleme adı altında almak durumunda olduğumuz bazı hammaddeleri bu ülkelerden alıyoruz, aldık. Şimdi böyle bir tıkanan süreci Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan dolayı tıkanan süreci aşan ülke Türkiye ve Sayın Cumhurbaşkanımız oldu. Bu aslında millet olarak ne kadar onur duysak az diyebileceğimiz bir husustur."

Türkiye'nin kararlı tavrının meyvesini aldığını kaydeden Kirişci, "Dün itibarıyla 25 tane gemi geçti (tahıl koridorundan) buradan. 625 bin ton da hububat çıktı. Bu hızla,

miktarı da artacak. Bundan kendi ülkemiz ve başka ülkeler de inşallah nasiplenmeye devam edecek." diye konuştu.

Bakanlığın üreticiye verdiği destekler

Hububat, yağlı tohumlar, şeker ve baklagilleri stratejik ürün olarak belirlediklerini ifade eden Kirişçi, "Bunlar bizim için olmazsa olmazlarımız. Kıtlık denildiğinde aklımıza gelen ürünler bunlar. Yani kimse çileğin bir kıtlıkta aklına geldiğini herhalde söyleyemez. Dolayısıyla çilek de bizim, domates de bizim, salatalık da bizim ama biz işe özellikle ve özellikle stratejik olan ürünlerden başlayacağız." ifadelerini kullandı.

Bakanlığın üreticilere verdiği desteği sadeleştireceklerini belirten Kirişçi, şunları söyledi:

"İki temel desteğe indireceğiz. Mazot ve gübre. Ben de çiftçilikle meşgul olan birisiyim, aynı zamanda bir çiftçi çocuğuyum, buradaki birçok kardeşimiz, arkadaşımız ve ağabeylerimiz gibi. Şimdi bizim iki temel girdimiz; mazot ve gübre. Bunların ikisi de maalesef kaynakları bizde olmadığı için dışarıdan ithal ettiğimiz şeyler. Bunlar döviz kurundan etkileniyor, dünyadaki bu kargaşadan etkileniyor veya bunları üreten ülkelerin tavır değişikliklerinden etkilenebiliyor. Biz işte bu temel girdiyi stratejik ürünler için destekleme kapsamına alacağız. Aynı olarak, nakdi olarak değil. Bu destekleri ne zaman kullanacaksa kendilerine vereceğimiz bir kart marifetiyle, bir banka kartı eşdeğeri kart marifetiyle bu karta yüklenen para üzerinden ve bunları satın alabilecekleri gübreyse gübre mazotsa mazot bunları gidip almasına imkan sağlayacağız."

Hayvancılığa yem desteği

Hayvancılığın da ana giderinin yem olduğuna dikkati çeken Kirişçi, "Hayvancılıkta da hepimiz biliyoruz ister et olsun ister süt olsun. Her ikisinde de maliyetin yüzde 65'ini, 70'ini tek başına yem oluşturuyor. Bu yemi de aynı şekilde üreticilerimize sunacağız ve böylelikle üreticilerimizin bunları almak için zorlandıkları bu finansmanla ilgili güçlüğü aşmış olacağız. Sonra ürününü sattığında bu ürünlerin satışından elde etmiş olduğu gelirle bu destekler karşılığında kendine ait olan buradaki ücretlendirmeyi, fiyatlandırmayı mahsuplaşmış olacağız." değerlendirmesini yaptı.

"Fark ödemesi"

Stratejik ürünler için "fark ödemesi" uygulamasını da hayata geçireceklerini aktaran Bakan Kirişçi, uygun rakamı üreticiyle belirleyeceklerini belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bir ürünün üreticiye maliyetiyle o ürünün kendisini mutlu edecek bir fiyatı var. Hepimiz işte şu anda mesela mısır, ayçiçeği bugünlerin popüler konusu. 'Eğer mısır şu fiyata giderse ben bundan mutlu olurum.' dediğimiz zihnimizde bir rakam var. İşte o rakamı birlikte belirleyeceğiz. Daha sonra o belirlediğimiz rakamın altında şayet piyasada satılacak olursa, ürün ister bunu TMO'ya getirsin isterse piyasaya,

sanayiciye satmış olsun, kim alırsa alsın, o ikisi arasındaki farkı biz üreticimize dönüp diyeceğiz ki 'Arkadaş sen üretmeye devam et. Bu da senin fark ödemendir.' diyeceğiz ve böylelikle arz güvenliğini de sağlama konusunda önemli bir adım atmış olacağız."

Sözleşmeli üretimin de üreticiler için bir başka uygulama olduğunu aktaran Bakan Kirişci, "Yeni bir sözleşme mevzuatı hazırlıyoruz. İnşallah Meclisimiz ekim ayında açıldığında geçer diye ümit ediyoruz. Bunun bize sağlayacak avantajlar olacak. Bir sefer sigortayı zorunlu hale getiriyor. Bir taraftan üreticiyi, bir taraftan da o üreticinin üretmiş olduğu ürünü alacak olan sanayiciyi veya tüccarı garanti altına alıyor." dedi.

Ekilmeyen alanlar

Nadasa bırakılan, varisler arasındaki anlaşmazlık ya da kırsaldan kente göç kaynaklı ekilmeyen alanlar olduğunu anlatan Kirişci, "Biz bunların hepimizin bir ortak varlığı olduğu bilincinden hareketle şunu yapacağız. 'Ey üretici, ey bu toprağın sahibi, sen sahibisin ama biz burada mülkiyetle kullanım hakları birbirinden ayırıyoruz.' diyeceğiz. Şayet 1 yıldan fazla o tarlayı o bizim belirlemiş olduğumuz alanı boş bırakıyorsa ondan sonra biz buna bir kira bedeli tahakkuk ettirilecek. O kira bedeli üzerinden burada üretim yapacak olana kiralayacağız. Aldığımız parayı da götürüp, toprak sahibinin hesabına yatıracağız. Böylelikle bir kez daha ifade ediyorum. Boş alan kalmayacak, ekilmemiş alan kalmayacak ve ekilmemiş alanlarla ilgili mülkiyet sahibiyle, mal sahibiyle burayı kiralamak isteyenlerin de aralarındaki bu ilişkiyi de düzenlemiş olacağız." ifadelerini kullandı.

Üretici 2008 krizini hatırlatarak uyardı: Ette ve sütte geri dönülmez yola giriyoruz

Yılın ilk 6 ayında içme sütü üretimi yüzde 6 düştü. Üretici 1 milyondan fazla hayvanın kesildiği 2008'e benzer bir krize sürüklendiklerine dikkat çekti.

Vatandaşın temel besin ürünleri olan süt ve süt ürünleri ile ette üretim verileri alarm verirken, maliyetlerin artık üretimi tehlikeye attığına dikkat çeken üreticiler “Geri dönülmez yola giriyoruz” açıklamasını yaptı. Sektör temsilcileri, Türkiye’de üretimin ana omurgasını oluşturan küçük işletmelerin yüzde 67’lik paya ulaştığını ve bu işletmelerde bir litre sütün üretim maliyetinin 8.13 TL’ye ulaştığını kaydetti. Buna karşılık çiğ süt fiyatının 7.50 TL’de kaldığını ve üreticinin eline sadece 7 TL geçtiğini kaydeden Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Tefik Keskin, şu uyarıları yaptı:

İSTİKRARLI SÜT FİYATI

“Bu insanlar üretimden çıkarsa bir daha geri dönüşü olmayan yola girmiş oluyoruz. Bu hayvanlar kesiliyor ve çok sıkıntıya düşeceğiz. Geçmişte bunları yaşadık, aynı senaryoyu bir daha yaşamayalım. Bizim istikrarlı süt fiyatını korumamız

lazım. Zam olması mühim değil sağlam zemine oturtursak süt üretimini her tarafımız mera ve hayvancılık olur. Vatandaş eti de ucuza yer.”

DESTEK 1 TL'DE KALSIN

2008 yılında yaşanan süt kriziyle 1 milyonu aşkın hayvanın kesime gittiğini ve ette ithalat bağımlılığının arttığını hatırlatan Keskin, bu noktada fiyat artışı yerine desteklerde artırma gidilmesi ve denetleme ile sistemin kurulabileceğini kaydetti. Keskin, mayıs ayında 1 TL'den 20 kuruşa kadar düşen destek priminin yıl boyunca 1 TL olarak devam etmesi gerektiğini aktardı.

Üreticiler ne istiyor?

– **Zam olmayacaksa eğer Ulusal Süt Konseyi'nden çıkan fiyat üreticiye ödenen fiyat olmalı. Şu anda üreticiye kalan fiyat 7 TL.**

– Hem üreticinin hem tüketicinin hem de devletin kazanması için mutlaka süt desteği tüm yıl sürmeli ve destekleme primi yıl boyunca 1 TL olarak devam etmeli.

– **Tarım Bakanlığı'nın açıkladığı yem desteği örgütler üzerinden verilmeli, devlet denetlemeli.**

– Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) arpa, mısır desteği örgütler üzerinden verilmeli.

– **Desteklemeler aylık takvimlere bağlanmalı, hızlı verilmeli.**

Aile işletmeleri kurban edilmesin

– Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Tefik Keskin, “Fiyat belirlenirken, Fiyat İstikrarı Komitesi'nin gönderdiği tavsiye önemli oluyor. Bizim bir kere Fiyat İstikrarı Komitesi'ni buradan çıkarmamız gerekiyor. Bizim Tarım Bakanlığı ile sıkıntımız yok. Tarım Bakanlığı biliyor bizim sorunlarımızı. Ama para ve maliye tarafı, para ve enflasyon olarak bakıyor olaylara. Bizim bu süt hayvancılığı matematiksel bakılacak olay değil” ifadelerini kullandı. Küçük işletmelerin önemine dikkat çeken Keskin, aile işletmelerinin büyük işletmelere ve sanayiye kurban edilmemesi gerektiğini vurguladı.

EBRD Türk tohum üreticisine finansman sağladı

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Türk tohum üreticisi May Seed'e 12 milyon euro kredi sağladı.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Türk tohum üreticisi May Seed'e 12 milyon euro kredi sağlandığını açıkladı.

Açıklamada finansmanın şirketin faaliyetlerini genişletilmesinde, araştırma ve geliştirme kapasitesinin artırılmasında kullanılacağı bildirildi.

Rus gübresi için çağrı

Milli Savunma Bakanı Akar, 1 Ağustos'tan bu yana 51 geminin yola çıktığını belirterek, "656 bin 349 ton tahıl sevkiyatı gerçekleştirildi" dedi. BM Genel Sekreteri Guterres ise benzer bir iş birliğinin Rus gübresi için düzenlenmesi gerektiğini belirtti.

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, İstanbul'da imzalanan tahıl anlaşmasındaki rolü için Türkiye'ye teşekkür ederek, "Bu paket anlaşmanın diğer kısmı, yaptırımlara tabi olmayan Rus gıda ve gübresinin küresel pazarlara engelsiz erişimidir." dedi.

Guterres, Karadeniz'den tahıl ürünlerinin güvenli sevki için İstanbul'da oluşturulan Müşterek Koordinasyon Merkezine geldi. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ve Milli Savunma Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erhan Afyoncu tarafından karşılanan Guterres, daha sonra burada incelemelerde bulundu.

Türkiye'ye Karadeniz Tahıl Girişimi'ndeki önemli rolü için teşekkür eden Guterres, tahıl anlaşmasının bir diğer kısmına dikkati çekerek, "Bu paket anlaşmanın diğer kısmı, yaptırımlara tabi olmayan Rus gıda ve gübresinin küresel pazarlara engelsiz erişimidir." ifadesini kullandı.

Tüm hükümetlerin ve özel sektörün bunları piyasaya sürmek için iş birliği yapmasının önemine işaret eden Guterres, "2022'de gübre olmadan, 2023'te yeterli gıda olmayabilir." değerlendirmesini yaptı.

Antonio Guterres, Ukrayna ve Rusya'dan daha fazla gıda ve gübreyi çıkarmanın, emtia piyasalarını daha da sakinleştirmek ve tüketiciler için fiyatları

düşürmek açısından çok önemli olduğunu vurgulayarak, "Çok daha uzun bir sürecin başındayız ama siz bu kritik anlaşmanın dünya için potansiyelini zaten gösterdiniz." dedi.

Bakan Akar: 656 bin 349 ton tahıl sevkiyatı gerçekleştirildi

Bakan Akar, burada yaptığı konuşmada, Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan çatışmadan dolayı enerji ve gıda krizi riskinin arttığını belirterek bunun üzerine Ukrayna limanlarında bulunan 25 milyon tondan fazla tahılın güvenli bir şekilde, kısa zamanda ihtiyaç sahibi ülkelere sevki için denizde bir koridor oluşturulmasının zaruret haline geldiğini hatırlattı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy ile görüşerek bu sorunun çözümü için inisiyatif aldığını vurgulayan Akar, "Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Türkiye tarafından görevlendirilen özel temsilciler vasıtasıyla yoğun bir temas süreci yaşanmış, başlangıçta ikili olan görüşmeler daha sonra dörtlü olarak yapılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Putin, Sayın Zelenskiy ve Sayın Guterres'in gösterdikleri destek ve irade neticesinde faaliyetlerin yürütülmesi için Müşterek Koordinasyon Merkezi oluşturulmuştur." dedi.

Bakan Akar, Ukrayna'dan ihraç edilecek tahıl ve benzeri gıda ürünlerinin Odesa, Çornomorsk ve Yuzni limanlarından emniyetle denizden nakliyatını koordine eden bu merkezin faaliyetlerine planlandığı şekilde devam ettiğini ifade etti.

"Sahada herhangi bir askeri unsur bulunmamaktadır"

Merkezde yapılan çalışmalara ilişkin bilgi veren Bakan Akar, şunları söyledi:

"Birleşmiş Milletlerin himayesinde ve Türkiye'nin ev sahipliğinde çalışan bu merkez, başlangıçta mevcut sayıları da personel sayısını da giderek arttırmış ve halihazırda şu anda Türkiye'den 14, Rusya'dan 22, Ukrayna'dan 12 ve Birleşmiş Milletlerden 23 temsilci olmak üzere, toplam 71 kişi görev yapmaktadır. Önemli bir husus da sahada herhangi bir askeri unsur bulunmamaktadır.

Müşterek Koordinasyon Merkezi, tüm faaliyetlerini taraf ülkeler ve BM ile yakın koordinasyon içinde yürütmektedir. 1 Ağustos'tan bu yana toplam 51 gemi tahıl sevkiyatı için seyre çıkarken bunların 27'si Ukrayna limanlarından çıkış yapmıştır. 24 gemi ise tahıl sevkiyatı için Ukrayna limanlarına girmiştir. Şu ana kadar Ukrayna limanlarından 656 bin 349 ton tahıl sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. Bu rakamın giderek artacağını değerlendiriyoruz."

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Müşterek Koordinasyon Merkezi vasıtasıyla yapılan çalışmaların tüm dünyayı etkileyen gıda krizinin aşılmasına, özellikle fiyatların aşağı çekilmesine önemli katkı sağlayacağına inandıklarını ve önlerindeki verilerle bunu gördüklerini vurguladı.

Şu ana kadar faaliyetlerini başarıyla yerine getiren ve büyük bir uyum içerisinde çalışan merkezin bundan sonra da planlandığı şekilde faaliyetlerine başarıyla devam edeceğine inandıklarını dile getiren Akar, sözlerine şöyle devam etti:

"Sayın Cumhurbaşkanımızın Lviv'de, Sayın Zelenskiy ve Sayın Guterres ile yaptığı görüşmede de vurguladığı gibi bizim Türkiye olarak samimi temennimiz, buradaki kolektif ve başarılı çalışmalarla merkezin insani ihtiyaçların karşılanmasına yönelik azami katkı sağlaması, aynı zamanda kalıcı barış ortamına da zemin hazırlamasıdır. Bir taraftan bu ihtiyaçlar karşılanırken, diğer taraftan da barışı mutlaka düşünmemiz lazım diye düşünüyoruz. Bu vesileyle başta BM Genel Sekreteri Sayın Guterres olmak üzere süreci destekleyen Sayın Şoygu'ya, Sayın Reznikov'a, Sayın Kubrakov'a, katkı sağlayan BM görevlilerine ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili bakanlıklarına, kurumlarımıza ve personeline teşekkür ediyoruz. Bu çalışmalar sırasında direktif ve kararlı duruşuyla çalışmalarımızın başarılı bir şekilde sonuçlanması için her türlü desteği sağlayan Sayın Cumhurbaşkanı'mıza da saygılarımızı ve şükranlarımızı sunuyoruz."

Bakan Akar, merkezdeki personellere çalışmalarında başarı dileyerek Rusça, İngilizce, Ukraynaca, Portekizce ve Türkçe teşekkür etti.

"Yaptığımız çalışmanın bir model olması temennimizdir"

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, ortak basın açıklamasının ardından gazetecilerin sorularını yanıtladı.

"Tahıl koridoru kapsamında kurulan Müşterek Koordinasyon Merkezi'nin, şu anda da tehlikesiyle gündemde olan Zaporijya nükleer enerji kuruluşuyla alakalı olarak da bir adım atılması için örnek teşkil edebilir mi, bu konuda görüşmeler yapılıyor mu?" sorusuna Akar, "Tabii çalışmalarımız yapılıyor. Çeşitli boyutlarıyla çeşitli düzeylerde bu konuşmalar, görüşmeler gerçekleştiriliyor." yanıtını verdi.

Akar, "Liderlerin Türkiye'nin ev sahipliğinde, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ara buluculuğuyla bir araya gelmesi konusunda son değerlendirmeniz nedir?" sorusu üzerine, şunları söyledi:

"Sayın Cumhurbaşkanımız, bildiğiniz gibi bu savaşın çıkmasına kadarki özellikle 24 Şubat'a kadar her seferinde bu savaşın çıkmaması için büyük çaba harcadılar. Nitekim savaşın çıktığı gece dahi Sayın Putin'le bir telefon görüşmesi yaptığını hatırlayacaksınız. Sayın Cumhurbaşkanı'mız bu amacından, gayretinden hiçbir zaman ödün vermedi. Her seferinden her vesileyle bize Karadeniz'den komşumuz olan hem Ukrayna hem Rusya arasındaki bu savaşı büyük bir endişeyle izlediğimizi, bundan üzüntü duyduğumuzu ve bir an önce ateşkesin sağlanması ve buna bağlı olarak da barışın, huzurun diplomatik yol ve yöntemlerle sorunların çözülmesinin yolunun açılmasını beklediğimizi biliyorsunuz. Bu manada da Sayın Cumhurbaşkanı'mız bu gayretlerini sürdürecektir. Tabi ki karşılıklı olarak görüşmeler

sonucunda mutabakat sağlandığında ki nihayet her seferinde bu zaten teklifini Cumhurbaşkanı'mız ortaya koydu. Böyle bir fırsat olduğu takdirde de büyük bir memnuniyetle Cumhurbaşkanı'mızın iki lideri ağırlamak ve onları bir araya getirmekten memnun olacağını biliyoruz."

Milli Savunma Bakanı Akar, "Türkiye ve Birleşmiş Milletler, şu anda tahıl anlaşmasını diğer ürünlere yaymak ve anlaşmanın kapsamını diğer limanlara yaymak için çalışıyorlar mı?" sorusu üzerine, şunları kaydetti:

"İlk günlerden beri konuştuğumuz gibi Ukraynalı komşumuzla yaptığımız çalışmaların geliştirilmesi konusunda elimizden gelen gayreti gösterdik, göstereceğiz. Tahıl ve diğer gıda ürünlerine ilaveten diğer konularla da iş birliğinin artması konusunda yaptığımız çalışmanın bir vesile olmasına gayret gösteriyoruz. Nitekim söylediğimiz gibi buradaki bir zincirden bahsediyorum. Bu zincirin bir halkası, tahılla alakalı yapmış olduğumuz anlaşmadır. Bunun devamında da barışa giden yolda bunların birer adım olduğunu değerlendiriyoruz. Yaptığımız çalışmanın bir model olması ve müteakip diğer konularda da ilerleme kaydedilmesi ve nihayetinde de bir ateşkes ve ateşkese bağlı barış, ondan sonra da bu ithalatın, ihracatın normal yollarla tabii şekillerde devamı, bütün alanlarda olması da bizim temennimizdir."

Kredi faizlerine dolaylı yoldan üst sınır geldi

Cuma gecesi açıklanan makroihtiyati tedbirlerle ticari kredi faizlerini düşürme hamlesi tartışmaları da beraberinde getirdi.

Şebnem TURHAN

■ Merkez Bankası, PPK karar metninde işaret ettiği makro ihtiyati tedbirleri açıkladı. Bankaların ticari kredi faizlerini yüzde 30'un altına çekmeyi hedefleyen tedbirlerle TL kredilerde de, tahvil alımı ile kredileri fazla dağıtana da ekstra tahvil alım şartı getirildi. Karar, uzmanlarca, "Merkez Bankası hem genişletiyor hem sıkılaştırıyor" diye yorumlandı.

■ Gerek kredi kullanımındaki faiz oranının artışına, gerekse de kredi limitindeki artışa bağlı tahvil şartı ile bankaların yüksek faizle kredi kullandırmasını engellemeyi hedefleyen karar, iş dünyasında iki farklı yoruma neden oldu. Sanayiciler, kararı yüksek faize karşı önlem olarak olumlu bulurken, kredi arzında daralmaya yol açacağı endişesini taşıyor.

Merkez Bankası geçen haftaki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında politika faizini 100 baz puan indirmiş, kredi-politika faizi arasındaki makası azaltacak makroihtiyati tedbirleri de açıklayacağını duyurmuştu. İşte bu açıklamanın ardından cuma gecesi yayımladığı duyuru ile yeni önlemleri devreye aldı.

Ticari kredi faizleri Merkez Bankası yıllık bileşik faiz oranının belli limitlerin üzerine çıktığında daha fazla Hazine tahvili alım zorunluluğu yaratılan önlemlerde ayrıca ticari

krediler için yüzde 20 zorunlu karşılık yerine yüzde 30, yine menkul kıymet alımı getirildi.

Bunun yanı sıra ticari kredi büyümesi de limitleri aştığında yine tahvil alımlarıyla karşı karşıya kalınacak.

Hazine tahvillerine talep yaratılacak ve finansmana ulaşımını rahatlatacak

Uzmanlar, yeni önlemlerle hedeflenenin ticari kredi faizlerini belli bir limite çekmenin, Hazine tahvillerine yeni talep yaratılmasının ve Hazine'nin daha rahat finansmana ulaşmasının olduğunu kaydetti.

Analistler, bu yapılanların faiz düşüşüyle birlikte finansal koşulların gevşetileceğini ancak belli bir üst kredi hacmi sonrası daha fazla tahvil alımı getirildiği için de bir nevi parasal sıkılaştırma da yaratılmaya çalışıldığını dile getirdi.

Faizi yüzde 29,38'i aşan yüzde 90 menkul kıymet tesis edecek

En önemli değişiklik ise ticari kredi faizinde. Bilindiği üzere Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu Enflasyon Raporu sunumunda ticari kredi faizlerinin politika faizine yakınsanacağını, buna yönelik çalışma yapıldığını belirtmişti. Sonrasında ise geçen haftaki PPK'da da ticari kredi faizi ile politika faizi arasındaki makasa dikkat çekildi ve yeni önlemler geleceğinin sinyali verildi.

Cuma devreye alınan önlemlere piyasanın ilk yorumu uzun süredir konuşulan kredi faizlerine azami sınır getirilmesi uygulamasının gerçekleştiği oldu. Merkez Bankası'nın açıklamasına göre bankalar verecekleri ticari kredilerde faiz oranlarına getirilen katsayıya bağlı olarak menkul kıymet tesis edecek. Ticari kredi faizi yüzde 22,85'i aşan krediler için yüzde 20, yüzde 29,38'i aşan krediler için kredi tutarının yüzde 90'ı kadar menkul kıymet tesis edilecek.

Döviz dönüşün önüne geçilmesi hedeflendiği de belirtiliyor

Düzenleme ile ticari kredilerde faiz oranı yaklaşık yüzde 30 ile sınırlandırılmış oldu. Politika faizindeki 100 baz puanlık indirim bu katsayının eylülde yeniden belirlenmesine neden olacak ve faiz oranları daha da aşağıya çekilecek.

Düzenlemeye dahil olmayan krediler ise ancak harcama karşılığında kullanılabilir ve harcama olmazsa da bankalar yine bu kullandıkları krediler için de menkul kıymet tesis etmekle yükümlü olacak. Analistler son düzenleme ile farklı kredi türleri ile alınan kredilerin döviz dönüşünün önüne geçilmesi hedeflendiğine dikkat çekerken yüzde 25 seviyesine kadar gerileyen kredi büyümesinde bir miktar daha yavaşlama olabileceğini vurguladı. Alınan makroihtiyati önlemlerle yılın ikinci yarısında da kredi-mevduat makasının da baskı altında kalacağına işaret eden analistler bu durum yılın ilk yarısındaki güçlü net faiz marjlarının aşağı gelmesine neden olacağını dile getirdi.

Merkez Bankası'nın yeni makroihtiyati önlemleri

- Ticari kredilerde yüzde 20 düzeyinde uygulanan zorunlu karşılık tesisinin, uygulamanın etkinliğinin artırılması amacıyla bankalar için yüzde 30 oranında menkul kıymet tesisi ile ikâme edilmesi getirildi.
- 30 Aralık 2022 tarihi itibarıyla 29 Temmuz 2022 tarihine göre yüzde 10 kredi büyüme oranını aşan kredi tutarı kadar menkul kıymetin bir yıl boyunca tesis edilmesi sağlandı.
- Hariç tutulan kredi türlerinin harcama mukabili kullanılmaması halinde menkul kıymet tesisine tabi olması kararlaştırıldı.
- Tebliğ yayımı tarihinden itibaren, 2022 yıl sonuna kadar kullanılacak ticari nitelikteki kredilerde Merkez Bankası tarafından yayımlanan yıllık bileşik referans oranın 1,4 katı üzerinde yıllık bileşik faiz oranıyla kullanılacak kredi tutarının yüzde 20'si, 1,8 katı üzerinde yıllık bileşik faiz oranıyla kullanılacak kredi tutarının yüzde 90'ı nispetinde menkul kıymet tesis edilecek.
- Düzenlemeleri yorumlayan analistler zorunlu karşılık yerine Hazine tahvilleri tutulmasının son dönemdeki düzenlemelerle düşüş trendine giren sabit kuponlu devlet tahvillerinde talebi artıracaklarını ve Hazine'nin borçlanma maliyetlerini düşürücü etki yapacağını dile getirdi. Bunun yanı sıra yüzde 10 kredi büyümesini aşan bankalar kredi tutarı kadar menkul kıymeti de 1 yıl boyunca tutmak zorundalar.

TİCARİ KREDİ FAİZİ SON HAFTA ARTTI

Merkez Bankası verilerine göre ortalamada kurumsal kredi kartları ve kredili mevduat hesapları hariç ticari kredi faizleri 5 Ağustos itibarıyla yüzde 27,2'ye gerilemişti. Ancak 12 Ağustos haftasında ticari kredi faizleri yüzde 27,64'ye yükseldi. TL bazlı ticari kredilerin faiz oranı ise aynı haftada bir önceki haftaya göre 57 baz puan artışla yüzde 27,10'a çıktı. TL bazlı konut kredi faizleri 8 baz puan azalışla yüzde 18,58 ihtiyaç kredi faizleri 7 baz puan azalışla yüzde 34,38'e inerken, taşıt kredi faizleri 13 baz puan artışla yüzde 28,06'ya yükseldi. Bankaların TL mevduat için uyguladıkları faiz oranı 12 Ağustos haftasında bir önceki haftaya göre 3 baz puan azalışla yüzde 17,32'ye düştü.

Politika faizindeki 100 baz puan indirimin de mevduat faizinde düşüşü sürdürmesi bekleniyor. Bankaların dolar mevduat faizi 1 baz puan artışla yüzde 2,49 ve Euro mevduat faizi 2 baz puan artışla yüzde 1,09 oldu. Dolar bazlı ticari kredilerin faiz oranı aynı haftada 55 baz puan artışla yüzde 9,03'e çıkarken, Euro bazlı ticari kredilerin faiz oranı 129 baz puan azalışla yüzde 4,56'ya indi.

'Altılı Masa' ilk turunu tamamladı

Altı siyasi partinin genel başkanlarının bir araya geldiği Altılı Masa toplantısının altıncısı Saadet Partisi Genel Merkezi'nde yapıldı.

CHP, İYİ Parti, Gelecek Partisi, DEVA Partisi, Saadet Partisi ve Demokrat Parti liderlerinden oluşan 6'lı masa toplantılarında ilk tur, Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun ev sahipliğinde yapılan altıncı toplantı ile tamamlandı.

İkinci tur görüşmelerin ilk toplantısı 2 Ekim'de, CHP'nin ev sahipliğinde başlayacak.

İşbirliğinin kararlı bir şekilde süreceğine vurgu yapılan liderlerin ortak açıklaması şöyle:

LİDERLERİN ORTAK AÇIKLAMASI

Toplumsal her bir kesimini ve 85 milyon insanımızı en geniş yelpazede temsil eden altı siyasi parti olarak **Cumhuriyetimizin 2. yüzyılına yaraşır bir Türkiye'yi** inşa etmek ve vatandaşlarımızın tüm problemlerine çözüm oluşturmak amacıyla başlattığımız "Liderler Buluşmaları"nın birinci turunu, bugün Saadet Partisi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirdiğimiz 6. toplantımızla tamamlıyoruz.

Siyasette istişareyi, nezaketi, centilmenliği ve iş birliğini ilke olarak benimsemiş partilerin Genel Başkanları olarak;

Ülkemizi hızla felakete sürükleyen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin doğal sonuçlarına, yani; ekonomide iflasa, iç ve dış politikada itibarsızlaşmaya, kamu kurum ve kadrolarındaki çürümeye, yaşanan sosyolojik ve psikolojik çöküntüye dur demek için ilk kez 12 Şubat 2022 tarihinde bir araya gelerek ortaya koyduğumuz kararlılığımızla milletimize umut olduk.

O tarihten sonra Türkiye'de artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı anlaşılmış ve milletimiz tarafından "**6'lı Masa**" olarak adlandırılan iş birliğimiz, kararlılıkla bugünkü aşamasına gelmiştir.

Bilinmelidir ki bugün, 12 Şubat'tan çok daha kararlı ve umutluyuz!

Siyasi iktidarın, ortaklarının, varlıklarını iktidarın varlığına adanmış medyanın tüm siyasi mühendisliklerine, çabalarına, hakaretlerine, isnatlarına ve iftiralarına rağmen milletimize umut olmanın verdiği güçle 28 Şubat 2022 tarihinde "**Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metnimizi**" geniş katılımlı bir organizasyonla kamuoyu ile paylaştık.

Kurduğumuz komisyonlarla, ortaya koyduğumuz ilkeleri tek tek hayata geçirme hazırlıklarımızın hukuki ve toplumsal alt yapılarını güçlendirecek adımlar attık.

Bu çerçevede; geçtiğimiz süreç içinde "**Temel İlkeler ve Hedefler**", "**Seçim Güvenliği**" ve "**Bazı Ekonomik Kurumların Reformu**" komisyonlarının raporlarını kamuoyu ile paylaştık. Diğer komisyon çalışma ve raporlarını da gözden geçirdik.

Ayrıca son toplantımızdan bu yana kamuoyunun gündeminde olan güncel ekonomik, iç ve dış siyasi gelişmeleri de değerlendirdik.

Ortak sorunlarımız karşısında ortak sorumluluklarımızın ağırlığını hepimiz omuzlarımızda hissediyor ve iş birliği kararlılığımızı da bu sorumluluk bilinciyle sürdürüyoruz.

Bugünden itibaren **seçim öncesi, seçim dönemi, seçim günü ve seçim sonrası olmak üzere önümüzdeki tüm süreçlerde** istişareye önem veren anlayışımızla birlikte yol yürümeye devam etme kararlığında olduğumuzun altını tekraren çizmek isteriz.

LİDERLERİN ORTAK AÇIKLAMASI

Ülkemizi, hemen her alanda içine sürüklendiği bu krizlerden düzlüğe çıkarana ve her bir insanımızın rahat bir nefes alacağı günleri birlikte kurana dek; mücadelemiz ve iş birliğimiz, hedef ve ilkelerimiz doğrultusunda devam edecektir.

Şu hususu da özellikle kamuoyuna beyan etmek isteriz ki, son dönemlerde yoğunlaşan partilerimize yönelik baskı ve şiddet uygulamaları mücadele kararlığımızı asla sarsamayacaktır.

Milletimizin bunca senedir uğradığı hayal kırıklıklarının farkındayız. Bu hayal kırıklıklarını gidermek üzere insanımızın beklenti ve taleplerini karşılayacak liyakatli kadrolarla ve etkin politikalarla milletimizin karşısına çıkacağız.

Milletimiz emin olsun; ortak Cumhurbaşkanı adayımız hem "Türkiye Cumhuriyeti'nin 13. Cumhurbaşkanı" hem de sadece bu masa etrafında bir araya gelen siyasi partilere oy verenlerin değil, "Herkesin Cumhurbaşkanı" olacaktır.

Milletimiz müsterih olsun; bu karanlık günlerin bitmesine çok az kaldı.

Bu topraklarda;

- Toplumsal kutuplaşma son bulacak; toplumsal barış hakim olacak.
- Öfke ve nefret dili kaybedecek; nezaket ve karşılıklı saygı kazanacak.
- Demokrasi ve hukukun üstünlüğü tesis edilecek.
- Ahlaki yozlaşma ve manevi tahribatın önüne set çekecek etkin politikalar geliştirilecek.
- Rüşvet, torpil, iltimas gidecek; adalet, dürüstlük ve liyakat gelecek.
- Hak eden hak ettiğini eksiksiz alacak.
- İsraf ve hayat pahalılığı son bulacak; üretim esas alınacak.
- Geniş halk kitlelerinin yoksullaşmasına yol açan bir avuç rantiyeciye kaynak aktarımına son verilecek. Şimdi, karamsarlığa kapılma zamanı değildir! Zaman, her geçen gün umudu büyütme zamanıdır.

Çünkü biz kazanacağız, Türkiye kazanacak! Biz kazanacağız, 85 milyon insanımız kazanacak!

Bu vesileyle milletimizin özgürlüğü, birliği ve beraberliği önünde hiçbir engelin duramayacağını simgeleyen 30 Ağustos Zafer Bayramı'nı kutluyor, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere tüm şehit ve gazilerimizi minnet ve tazimle anıyoruz.

Bu inanç ve kararlılıkla iş birliğimizin çok daha güçlü bir şekilde devam edeceğini ve bir sonraki toplantımızı 2 Ekim 2022 Pazar günü saat 14.00'da CHP Genel Merkezinde gerçekleştireceğimizi kamuoyunun bilgisine sunarız...

Bakılması gereken büyük resim, o da seçim!

Alaattin AKTAŞ

22 Ağustos 2022 Pazartesi

✓ **Politika faizinin indirilmesi ve kredi kullanımına ilişkin kararlar, bir yıl önce eylülde başlatılan seçime dönük uygulamaların bir parçası.**

✓ **Maliye Bakanı Nebati'nin dediği gibi artık hiçbir önemi kalmayan politika faizi muhtemeldir ki en az iki kez daha düşürülecek ve aralıkla ocaktaki enflasyon düşüşleri bu faiz indirimiyle açıklanacak.**

Futbola meraklı olanların maçlarda sık sık tanık oldukları bir görüntü vardır. Hakem yalnızca iki üç futbolcu arasında itiş kakış varsa yanlarına gelir ve onları yatıştırmaya çalışır. Ama bu itiş kakışa çok sayıda futbolcu karışmışsa hakem uzaklaşır ve olan bitenin tümünü görmeye çalışır. Artık ağaca, yani birkaç futbolcuya değil; ormana, yani tüm futbolculara bakma zamanıdır.

Politika faizinin perşembe günü bir puan indirilmesi de, Merkez Bankası'nın kredilerle ilgili olarak ertesi gün uygulamaya koyduğu kararlar da ağaçtır. Oysa bakmamız gereken kocaman bir orman var. O orman da seçimdir.

Aslında çok açık sözlü bir ekonomi yönetimi olduğunu kabul etmek gerekir. Daha önce dile getirilenlere bakılınca da son yapılanların eleştirilecek bir yönü yok sayılır.

Geçen aralıkta KKM icat edilmeden önce adeta çaba gösterilerek döviz yukarı çekildikten sonra yaşanan hızlı düşüş sonrası Maliye Bakanı Nebati **"Küçük tasarruf sahibi zarar etti"** demedi mi? Bu bir itiraf değil mi?

Yine Maliye Bakanı **"Biz büyümeyi enflasyona tercih ettik"** demedi mi?

Cumhurbaşkanı Erdoğan da önceliklerinin büyümeyi artırmak, yatırımları sürdürmek ve istihdam olduğunu birkaç kez dile getirmedi mi? Bunları elde etmek uğruna enflasyonun bir anlamda sineye çekildiği ifade edilmedi mi?

Dolayısıyla geçen hafta sonuna sıkıştırılan kararlar da bu çerçevede atılmış son adımlardır. Son adımlar derken, devamı gelmeyecek anlamında söylemiyorum, hiç kuşkunuz olmasın seçime kadar yeni yeni adımlar atılacaktır.

Bir taşla çok kuş!

Ekonomi yönetimi son kararlarla bir taşla birkaç kuş vurmayı hedefliyor. Örneğin, Merkez Bankası'nın cuma günü açıkladığı kararlar için bir gün önce faiz indirmek şart mıydı? Hiç değildi!

Ama bir kere bu yapılanların büyük bir önlem paketi gibi görünmesi, öyle algılanması isteniyor, ikincisi de faiz indirimiyle başka bir kuş hedef alınıyor.

Cuma günkü kararlarla bankalara söylenen özetle şu:

“Yüksek faizle kredi vermeyeceksiniz, vererseniz sopa hazır, sizi cezalandırırım. Ayrıca Hazine’yi fonlamayı ihmal etmeyin, bozuyoruz! Suratınızı o kadar da asmayın, bakın bir açık kapı var; vatandaşa, yani memura, işçiye, emekliye kredi kullandırdığınızda (kullanabilirlerse eğer) istediğiniz faizi uygulayın.”

Cuma günkü kararın özü bu, açıkça söylenmeyen ise şu:

“Ekonominin çarkları seçime kadar ne pahasına olursa olsun dönecek; bankalar zaten bu yıl şimdiye kadar çok kar etmişti, bunu da biz sağlamıştık, o kadar destek olduk, hadi şimdi faturayı paylaşalım.”

Ama durun bitmedi. Dedim ya seçime kadar yeni yeni kararlar görmemiz çok muhtemel.

Bankalara hem köstek, hem destek

Bir kez daha soralım; politika faizi yüzde 14'ten yüzde 13'e çekilmese ertesi günkü kredi sınırlamasına dönük kararlar eksik mi kalırdı ya da hiç alınamaz mıydı?

Kredi kararları pekala alınabilirdi değil mi...

Öyleyse faiz niye indirildi?

Sonuçta her karar bir tercihtir. Kredilerle ilgili karar nasıl bir sonuç doğuracak; nasıl bir maliyet çıkacak, daha da önemlisi bu maliyetin tümü bankalara mı yıkılacak yani?

Tabii ki değil...

Bankalara ticari kredi faizleri için bir anlamda faiz tavanı getirildi ama diğer yandan da maliyetleri düşürülmüş oldu.

Merkez Bankası tarafından daha düşük faizle fonlanacak olan bankalar, ayrıca kur korumalı mevduat hesaplarına daha düşük faiz ödeyecek. Hatırlatalım; KKM hesaplarında faiz tavanı politika faizi + 3 puan. Dolayısıyla daha önce yüzde 17 olan faiz şimdi yüzde 16'ya indi.

Faiz indirildiği için kur daha da artış gösterebileceği için kur artışı ile faiz arasındaki makas daha da açılacak ve böylece Hazine'nin yükü daha da artacak.

Örneğin, daha önce herhangi bir çeyrekte kur artışı yüzde 20, buna göre bankanın ödediği faiz 4.25, Hazine'nin ödediği kur farkı 15.75 idi. Şimdi belki de faiz indiği için kur artışı yüzde 22 olacak, bu sefer banka 4 ödeyecek, Hazine'nin yükü 18'e çıkacak.

Fonlama ve KKM faizinin düşmüş olması yeterli bulunmaz ve bankalar getirilen faiz tavanı içinde kalacak şekilde kredi açmaya razı gelmezse ne olacak? Kredi hacminde daralma ya da müşteri seçiminde kılı kırk yarma.

İster misiniz kredi hacmi daralsın. Böyle bir gelişme olursa ona da çare bulunur, karar almak dediğiniz de nedir ki!

Nebati haklı çıktı; politika faizinin önemi kalmadı

Faizin düşürülmesi, kurun artması... Ta geçen yıldan bu yana enflasyonu yukarı çeken en büyük zincirleme reaksiyon.

Ne yani geçen yıl faiz indirimine başlanırken bunun kuru ve enflasyonu tırmandıracağı bilinmiyor muydu? Sahi bunun nas ile açıklanmasını inandırıcı bulmuş muydunuz? Bu soruya evet diyebiliyorsanız, o zaman hangi oranın nas sınırı dışında kaldığına ve bunu kimin kararlaştırdığına da bir yanıtınız olmalı.

Nas, kılıf olarak kullanıldı, hepsi bu!

Yine kullanılacak; çünkü öyle görünüyor ki önümüzdeki dönemde faiz daha da aşağı çekilecek.

Ama hakkını teslim edelim; Maliye Bakanı Nebati bu konuda kesin haklı çıktı. Ne demişti Nebati:

“Politika faizini önemsizleştirdik.”

Haklı, politika faizinin yüzde 14 olmasıyla 13 ya da daha düşük olması arasında ekonomiye etki yönüyle çok fark var mı artık; yok!

Ama düşük faizin söylem ve etkileme gücü olarak çok büyük etkisi var ve bu kullanılacak.

En az iki faiz indirimi daha...

Muhtemeldir ki en geç aralık ayında bir faiz indirimi daha gelecek. Bunu ocak ayında bir indirim daha izleyebilir. Aralık ve ocak olarak tahmin ettiğim indirimler daha da öne çekilebilir.

3 Şubat 2023 Cuma günü yapılacak konuşmayı şimdiden şuraya bırakalım:

“Faiz indikçe enflasyonun da ineceğini söylemedik mi, söyledik. Bize burun kıvrıranlar oldu. Sonuç! İşte bakın iki aydır enflasyon nasıl iniyor. Önümüzdeki dönemde faizi aşağı çekmeye devam edeceğiz ve enflasyonun daha da gerilediğini hep birlikte göreceğiz.”

Aralık ayındaki yüzde 13.58’lik ve ocaktaki yüzde 11.10’luk enflasyon gözetilerek faiz indirimi yapılacak ve bu oranların devreden çıkmasıyla yıllık enflasyonda yaşanacak gerileme işte bu faiz indirimlerinin sonucu gibi anlatılacak.

Bu faiz indirimleri ve bu indirimler sayesindeymiş gibi gösterilecek enflasyon düşüşü **“satılmadan, kullanılmadan”** erken seçime gitmek... Böyle bir avantaj malzeme yapılmadan erken seçime gidilir mi? İşte bu yüzden ilkbahardan önce bir seçime hiç ama hiç ihtimal vermiyorum.

"Enflasyon mu, ek zam yaparız!"

Enflasyonun artık ikinci planda kaldığını herkes biliyor. Çarklar dönsün, tek amaç bu. Enflasyon da zaten bu çarkların dönmesini sağlayan dişlileri yağlayan bir etki yapıyor.

Enflasyon ücretlileri eziyor mu, onun da çaresi var!

Bir kere enflasyon farkı verildi mi, insanlar ilk anda refaha kavuştukları algısıyla bir süre idare ediyor.

Enflasyon farkı alamayan asgari ücretliler mi, onlara da yıl ortasında ek artış verildi. Sonbaharda bir artış daha verilmesinin önünde nasıl bir engel var ki? **“İşletmeler bunu kaldıramaz”** demeyin, onun çaresi de bulunur, kısmen bulunuyor bile...

Kaynağı elinde bulunduran hiçbir engel tanımaz, her sorunun üstesinden gelebilir. Hele bir de şimdiki gibi enflasyonu tümüyle göze almışsa ve hele hele seçimi kazanmak için gözünü tümüyle karartmışsa...

Güven yoksa ekonomik tedbir piyasa bozucu etki yapar

Şeref OĞUZ

22 Ağustos 2022 Pazartesi

Merkez Bankası karar üzerine karar alıyor. **100 puanlık faiz indirimi** beraberinde **yeni makro ihtiyati tedbirleri** getirdi. Amaç, şirazeden çıkmış ekonomiyi bir nebze dahi olsa **rayına oturtmak...** **Çoğu panik atak** alınan bu tedbirlerin işleri düzeltmek bir yana **piyasaları daha da bozduğu**, kurdan enflasyondan belli.

Aslında aldıkları tedbirler, **genelde doğru. Yerinde ve gerekli...** Ancak bu tedbirler, **“Merkez Bankası’na güven”** var ise geçerli olabiliyor. Elindeki politika araçlarını kullanmakta özgürlüğü siyaseten kısıtlanmış bir Merkez, **piyasa bozucu etkiden başka işe yarayamıyor.** Çünkü güven buharlaşmış...

YENİ MAKRO İHTİYATİ TEDBİRLER NEDEN ALINDI?

TCMB faizi **100 baz puan** indirdi. Kredi kuruluşları **notumuzu** düşürüyor. **Enflasyon tırmanışta...** En büyük ihracat pazarımız **Avrupa Birliği** için bu kış zor geçecek.

Küresel durgunluk **Demokles’in** kılıcı gibi ülkelerin ensesinde sallanıyor ve **Merkez, Heterodoks inadiyla** faizi indirmeyi sürdürüyor. Dikkat edin; her **faiz** kararı ardından açıklanan **PPK metinleri**; bir öncekinin özensiz kopyası gibi ve orada adeta **tekerleme** haline gelen; **“kararlıyız, indireceğiz, kontrol altında, makro ihtiyati tedbir”** gibi **klişeler** yer alıyor. Merkez, **piyasanın bunlara inanmadığını** hesaba katmıyor, sanki **ona güveniliyormuşçasına** karar alıp duruyor. Oysa bu tedbirlerin bir anlamı olabilirdi; eğer Merkez’e güvenebilseydik.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Merkez Bankası neden faizi indirdi?

Aslında bu kararı açıklayanların da **bunu neden yaptığını bildiğini** sanmıyorum. **“Faiz indirilecek, indir”** komutuna düzmece gerekçe yazıverdiler, o kadar; **“Üçüncü çeyreğe ilişkin öncü göstergeler iktisadi faaliyette bir**

miktar ivme kaybına işaret etmektedir.” Daha önce yazdım, yineliyorum. İvme kaybı devam edecek ve 2023 ilk çeyreğinde, (piyasa liraya boğulmazsa) **küçülme** görebiliriz.

Yüzde 5 hedefi hala politika metninde neden yer alıyor?

Merkez Bankası “%5 hedefi” ifadesini **politika metninden çıkarmak zorunda** kalacak. **TÜFE %80**, **ÜFE %144** ve **halkın aklıyla alay edercesine** “yüzde 5” iddiasını, **hangi eylemlerle gerçekleştireceğini** söylemeden, **tekerleyip** duruyorsun. Şu ifadeyi anlayan beri gelsin; “TCMB, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli %5 hedefine ulaşıncaya kadar elindeki tüm araçları liralasma stratejisi çerçevesinde kararlılıkla kullanmaya devam edecektir.” Sizce de bu metin, **Merkez’e güveni** öldüren bir ifade değil mi?

not

MERKEZ ANA İŞİ OLAN ENFLASYONLA MÜCADELEYİ BIRAKTI

TCMB, 100 baz puanlık faiz indirimiyle **yüksek enflasyonu** kabullenmekle kalmayıp, önümüzdeki 5 yılın seyrini de belirlemiş oldu. Bu 5 yılda **hayat pahalılığıyla biz mücadele etmek zorunda kalacağız.**

Peki, buna hazır mıyız? **Ne gezer...** Kredi genişlemesi, faiz indirimleri, ufak tefek zamlarla hâlâ **sürünerek yüzdürülen** gemi, adeta **morfin yemiş bireyler** gibi harcama eğilimlerinden vazgeçmeyişiğimiz, ödünç finansmanla har vurup harman savurmamız... Oysa bas bas bağıryor gelmekte olan; **“doludizgin kur, yetersiz gelir ve kontrol dışı enflasyon...”**

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'dan 4 talimat ve muhalefetin sorunu

Yüksek enflasyon, hayat pahalılığı, önce pandemi sonra Rusya-Ukrayna Savaşı derken ekonomide anormal bir dönem yaşandı.

Yaşanmaya devam ediyor. Ama memur ve emeklilere yapılan maaş artışı, asgari ücretteki artışlar ve tarım ürünlerine verilen taban fiyat, ateşi düşürdü. Bunda mevsimsel etkiyi de gözardı etmemek lazım. Önümüzde zorlu bir kış bizi bekliyor. Bunu da dikkate almak lazım.

Millet, Erdoğan'ın ekonomik krizin yakıcı etkisine rağmen çare bulmak için samimi bir çaba içinde olduğunun farkında. Ayrıca tahıl koridoru başta olmak üzere uluslararası krizlerde üstlendiği rolü takdir ediyor, göğsü kabarıyor.

AK Parti oylarında mart, nisan ve mayıs aylarında görülen gerilemenin haziran ayıyla birlikte durduğu temmuz ayı ile birlikte ise ibrenin yukarıya doğru döndüğü gözleniyor. Temmuz ayı anketlerinde hem AK Parti oylarında ibrenin yukarıya doğru döndüğü görülüyor hem de Erdoğan'a verilen destek artış trendinde. Erdoğan'a destek mayıs ayında yüzde 45.7, haziran ayında yüzde 46.3 iken, temmuz ayında yüzde 47.8'e yükseldi. Anketlerdeki verilerle sahadaki gerçekler örtüşüyor.

REHAVETE YER YOK

Ama bu yanıltıcı olmamalı. Hele hele AK Parti'yi rehavete sevk etmemeli. Tam aksine yakalanan bu ivmenin daha yukarılara taşınması gerekiyor. Buna göre siyaset üretilmeli.

Cumhurbaşkanı Erdoğan MKYK toplantısında çok önemli bir tespitte bulunuyor. "Bu seçim normal bir seçim değil" diyor. Gerçekten öyle. Ekonomik sıkıntılardan en fazla AK Parti'nin üzerinde oturduğu sosyoloji etkilendi. Önceden seçim aslanın ağzındaydı. Bu kez aslanın midesinde. 2023'te aslanın midesindeki seçimi alacak

stratejilerin üretilmesi gerekiyor. AK Parti’de bir strateji heyeti oluşturuldu. İsabetli bir karar oldu. Bu seçime has olmak üzere Strateji Ekibi’nin altında sadece belli alanlarda çalışacak olan ekiplere ihtiyaç var.

4 TALİMAT

Cumhurbaşkanı Erdoğan MKYK’da AK Parti’ye 4 başlık altında toplanabilecek talimatlar veriyor.

1- Yaptıklarımızı çok iyi anlatın.

Tabii bunu söylerken önce, “Bundan sonra daha çok arazide olacağız. Daha çok çalışacağız” dediğini eklememe gerek yok. Çünkü Erdoğan her defasında sahada olun diyor. Siyasetin vatandaşın yanında, sahada yapılacağını ifade ediyor. “Sahada olun. 20 yıldır ülkemize kazandırdığımız asırlık eserleri ve hizmetleri anlatın” diyor.

2- Yaşanan krizlere rağmen bu eserleri yaptığımızı anlatın.

Pandemi ve Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle dünyanın büyük altüstler yaşadığı bir gerçek. Kim derdi Amerika ve Avrupa enflasyon diye bir sorun yaşayacak diye. O nedenle Erdoğan, “Sorunun farkındayız. Enflasyon başta olmak üzere mevcut sıkıntıları çözecek olan tecrübeye, birikime, programa sahip kadroların bizde olduğunu anlatın” diyor.

3- Dünya’da büyük krizler var.

Erdoğan bu başlığı verdikten sonra, muhalefete de taş atarak, “Birçok uluslararası krizi çözen bir anahtar ülke konumuna sahibiz. Dünyanın kriz döneminden geçtiği bir süreçte birikimimiz ve tecrübemizle bunun üstesinden ancak biz geliriz. Ömründe tek bir krizi çözmemiş olanlar bunu yapamaz” diye konuşuyor.

4- Bu krizle ancak biz başarılı oluruz.

Kimi ülkeler ve liderler krizlerin altında kalır. Kimi liderler krizleri yönetir. Erdoğan kriz yönetme kabiliyeti yüksek bir lider. Biz bunu cumhurbaşkanlığı seçiminden muhtıraların verildiği gecelerde, 15 Temmuz’da test edip onayladık. Rusya-Ukrayna krizinde ise dünya Erdoğan’ın küresel liderliğini kabul etti. Şimdi sıra bunu kitlelere aktarmakta. Erdoğan da ona işaret ediyor, “Ülkemiz için, evlatlarımız için hayal ettiğimiz hedeflere sadece biz ulaştırırız. O birikim bizde var. Zaten dünya bunu takdir ediyor. Biz gidersek bunların ülkeyi ne hale getireceğini anlatın” diyor.

MUHALEFETİN SORUNU

Muhalefetin sorunu tam da bu nokta başlıyor.

1- Halkımız başta ekonomi olmak üzere sorunlarım var diyor ama bunu muhalefet çözer demiyor. Areda-Survey'nin temmuz ayı araştırmasında mevcut ekonomik sorunları muhalefet çözer diyenlerin oranı yüzde 34.4'te kalıyor. İktidar çözer diyenlerin oranı yüzde 45.9 çıkıyor.

2- 6'lı masa çözüm odaklı bir ittifak olarak anlaşılmıyor. Tam aksine koalisyon görüntüsü veriyorlar. O nedenle yine aynı araştırmada halkımızın yüzde 54.1'i iktidar olurlarsa birlikte hareket edemeyecekleri görüşünde. Bizim milletin hafızasında koalisyonların olumlu bir yeri yok.

3- 6'lı masa şimdiye kadar iki konuya odaklandı. Biri Parlamenter Sistem'e geçiş, diğeri cumhurbaşkanı adayı kim olmalı. Daha iyi bir Türkiye için bir şey demediler. Sadece Erdoğan düşmanlığı yapmak seçim kazanmaya yetmiyor. Ayrıca Parlamenter Sistem'e geçiş geniş kitlelerde bir heyecan uyandırmadı. Yatıp kalkıp kim cumhurbaşkanı adayı olacak diye uğraşmaları ise millette, bunların memleket meselesi diye bir dertleri yok. Bunların tek derdi kimin cumhurbaşkanı olacağı, diye bir kanaatinin oluşmasına neden oldu.

6'LI MASANIN TEK GÜNDEMİ

Dün 6'lı masa Temel Karamollaoğlu'nun ev sahipliğinde toplandı. Böylece ilk tur tamamlanmış oldu. Peki neyi görüştüler? Cumhurbaşkanlığı adaylığına dönük kriterleri. Ekonominin tsunami dalgası oluşturduğu bir dönemde muhalefet kim cumhurbaşkanı olacak derdinden başka toplumun önüne yeni bir şey koyamadı.

ERDOĞAN'IN ELEŞTİRİSİ

Erdoğan, muhalefetin bu zaafını gördü. "Karşıımızdakiler milletimize geleceği değil sadece eski Türkiye'yi vaat ediyor. Siyasi iktidar yerine koalisyonların, krizlerin güzellemesini yapıyorlar" diye yüklenmeye başladı. 6'lı masayı siyah beyaz olan eski Türkiye fotoğrafına yerleştirdi. AK Parti'yi Türkiye'nin parlak geleceğine konumlandırdı.

YENİ SİYASET

Yaşanan sorunlara rağmen muhalefet bir heyecan dalgası oluşturamıyor. Ama AK Parti'nin sadece eser siyaseti ile yetinmemesi gerekiyor. Çünkü AK Parti, Türkiye'yi eser siyasetine doyurdu.

Toplumla yeni bir sözleşme yapılmasına ihtiyaç var. Yeni siyaset ve yeni bir dile ihtiyaç var. Erdoğan zaten Türkiye'yi dünyada daha iyi yere taşıyacak olan yeni siyasetin temellerini atıyor. Erdoğan'ın dış politikadaki kriz çözücü liderliği ve en sorunlu olduğumuz ülkelerle kurduğu diyalog ile içeride cemevleri ziyaretlerinde kendini gösteren kucaklayıcı dil bir ipucu olabilir. Bu tarz siyasetin geliştirilmesine ihtiyaç var.

İbrahim Kahveci

Vasatlık çıkmazı ve siyasi kalite

Yanlış yapma ve yanlış anlama rehberi olsa ne güzel olurdu. Liyakat ve bağımsızlık ile ekonomiyi kurtaracağını sanmakta bunun bir parçası.

Yıllar önceydi. Samsun'da Demir Yatırım'ın başındaydım. Mayıs 2001'de 15 ay üzerine buradan ayrıldım. Bir özel başka bankanın yatırım şubesinde yatırım genel müdürünü arayarak işe başlayabileceğimi söylediğimde aldığım cevap muhteşemdi: "İbrahim sen bu işi çok iyi biliyorsun, Samsun'dan benim genel merkezimi bile ezersin" demişti. Oysa şubelerinde ne müşteri vardı ne de iş yapabiliyorlardı.

Küçük olsun benim olsun zihniyeti özel sektörde de hakim zihniyet.... Bir yeğenim (ilk 100'de üniversiteyi kazanmıştı) ülkemizin büyük bir grubunda çalışıyordu. Dayanamadı ve ABD'ye gitti. "Amca orada yaptıklarımın dolayısı baskı yerken ABD'de 150-200 bin dolar ödül aldım" demişti.

2013 yılında dostlarla oturuyor ve ekonominin tıkanacağını anlatıyordum. "Yahu İbrahim sen ne diyorsun; herkes hayatından çok memnun. Bak trafik tıklım tıklım, arabalar son model" demişlerdi.

Aradan yıllar geçti ve aynı örneği Erdoğan verdi...

2015 yılında da "bu bankacılık sistemi ile Türkiye asla kalkınamaz, hatta iktidarı muhalefeti yanlış anlayışta, Türkiye tılandı" dediğimde "kafamızı şişirdin" diyorlardı.

2013 yılında ABD'den gelen ünlü bir profesöre ekonomimizin aslında yapısal tıkanıklığa gittiğini, kendisinin anlattığı kadar iyi olmadığını anlatmak zorunda kalmıştım.

Geçen günlerde DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan ilk iktidara geldiklerinde artan ihracat örneğini vermişti. Ödemeler dengesi verilerinden ifade edeyim: 2002 yılında 40,7 milyar dolar olan ihracat 2008 yılında 140,9 milyar dolara çıkmıştı. Müthiş başarı değil mi?

Şimdi alt detaylarına inelim: İhracat 40 milyar dolardan 140 milyar dolara çıkarken ithalat 47 milyar dolardan 194 milyar dolara çıkmıştı.

Ama asıl önemli noktalara bakalım: Aynı dönemde (2002-2008) sanayi üretim endeksi 43,8 seviyesinden sadece 68,1 seviyesine yükselmişti.

Durun durun daha önemli noktayı söyleyeyim: İhracatın 40 milyar dolardan %246 artışla 140 milyar dolara çıktığı yıllarda sanayi üretim artışı sadece %55,5 olurken sanayideki istihdam artışı ise %12,3'de kalıyor.

Büyük ekonomik patlama ne üretime ne de istihdama yeterli yansıma göstermemiş. Sanayide çalışan sayısı 3,9 milyon kişiden 500 bin artışta kalmış. (3.954 binden 4.441 bine)

Ama daha bitmedi... Diyeceksiniz ki müthiş verim artışı ile ihracat patladı... Eeee ücretler nerede o zaman? Bakın 2002-2008 arası reel ücret artışı ne olmuş: Kamu işçisinde %1,2 reel ücret artmış. Devlet memurlarında %22,7 reel ücret artmış ve Asgari ücret: Tam %43,6 reel ücret artmış.... Bitti mi? Hayır.... **Özel sektörde toplam reel ücret artışı sadece ve sadece %2,8'de kalmış.**

Yani 2002-2008 arasında da bugünlerde olduğu gibi ücret artışı asgari ücret üzerinden ve devlet memurları üzerinden iyileşme olmuş. Genel ücret düzeyi nerede ise hiç iyileşmemiş.

Kısaca şunu ifade edelim: 2002-2008 arasında bir destan yazılmamış, tersine ucuz işçilik kuralı yine işlemiş. Yaşanılan sanal refah ise yabancı sermayeye dayalı borçlanmadan gelmiş.

NÜFUS ÇÖKÜYOR

Bugün kaybedecek 1 dakikamız yok. Ülke yanıyor-bitiyor ama yapısal çöküş yaşadığımız bu dönemden sonra hepten yıkılacağız.

2015'den bu yana kadın başına doğum 2,19'dan 1,70'ye düşmüş durumda. Felaket ötesi bir durum... Nüfusumuz artmayacak, yaşlı ve fakir bir ülke olacağız. Bunu hepiniz bilersiniz.

Bir an önce çalışıp para biriktirmezsek yaşlı ve fakir ülke olarak çökeceğiz. Zaman yok...

2005 yılında yeni bir ekonomi programı ile günü kurtaran finansal yönetim anlayışından KALKINMA PROGRAMINA geçmeliydik. Ülkeye gelen 650 milyar doları bir güzel heba ederek yedik içtik ve yattık.

Tek kurtuluş yolumuz kalkınma programı...

Domates fidesi dikerek yıllık ürün alabiliriz ama kimse meyve fidesi dikip 5-10 yıl sonra kalıcı meyve toplamayı düşünmedi.

Vasatlığa mahkum olmuş bir ülkeyiz.

Hafta içi **İYİ Parti'den Bilge Yılmaz** “Ekonomik İstikrar ve Kapsayıcı Büyüme Eylem Planını” açıkladı.

Çok heyecanla gittiğim toplantıdan “acaba ben mi anlamadım” diye notlarımı tekrar tekrar gözden geçirdim. Ana iki başlık vardı: **Bağımsız MB ve liyakatli yönetim...**

Bir not: Türkiye’de en büyük kamu soygunları çok liyakatli kişiler eliyle yapılmıştır. İş iyi bildiklerinden...

DEVA Partisi programında da bu vardı ve Ali Babacan’a “neden sorumluluk ve denetim yok” demiştik. Ve parti programında bunlar eklendi. Bağımsızlık ve liyakatin yanında **DEVA Partisi programında sorumluluk ve denetim konusunda da çok ciddi önlemler alınmış hale geldi.**

Kamu gelirlerinin verimsiz, atıl sermayeden alınıp kamu harcamalarının verimli alanlara yönlendirilmesini ilkokuldaki kızım da biliyor. Bu konuda Sayın CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu davet ettiğinde şu formülü söylemiştim: Kamu istihdamını siyasetin etkisinden kurtarmak için anayasal hükümle nüfusa bağlayalım: Bu sayede kamu istihdamı nüfusa orantılı seyredebilir.

Hatta **kamu ücretlerini de özel sektör ortalama ücrete endeksleyelim:** İlk memurdan en üst memura kadar tüm kamu ücretleri özel sektör ortalama ücrete göre endeks lensin ve kamu ortalama ücreti de özel sektör ortalama ücreti geçmesin...

Bu sayede kamu-özel aynı gemide olduğumuzu herkes görsün ve hissetsin. Yok öyle kamuya kapağı atıp garanti yüksek ücretle verimsiz çalışma ortamı... Bu sayede herkes mecburen ülke kalkınması için çalışmak zorunda kalır.

Özel sektörde kaynakların verimli alana gitmesi için o kadar geniş bir vergi reformu gerekiyor ki... Bu iş ödül ve ceza ile olur. Buna küçük iki örnek: Rant sonuna kadar vergilendirilmeli. Emlak vergisi artan oranlı şekilde alınarak **başkasının barınma hakkı üzerinden kimse rant peşinde koşmasın.**

Gelir vergisi açlık sınırı hesabı ile kişi yerine hane üzerinden alınmalıdır. Ve özellikle gelir vergisi yüksek enflasyon döneminde aylık dilimler belirlenerek gitmelidir.

Gelelim borçlanma ile işletme verimliliğine: İşletme faiz giderini kademeli şekilde vergiden indirmeyi kaldırabiliriz. Biliyoruz ki şirketler kaynaklarını yurtdışına aktarıp burada kendilerine kredi olarak geri verip vergiden düşüyorlar.

Vs vs...

Ortada geniş ve büyük reform diyebileceğimiz bir kurtuluş reçetesini heyecanla hala bekliyorum.

KAPSAYICI BÜYÜME AMA DARALTICI KADROLAR

Bilge Yılmaz sunumu sonrasında ekonomi kadroları hakkında ismini vermeyeceği bir ekibin hazır olduğunu söyledi.

Ülkede muhalefet bile 6'lı masa ile birleşme bütünleşme ve beraberce bir çözüm arayışındayken, Bilge Yılmaz'ın ekonomide bürokratik kadroların kendisinde hazır olduğunu söylemesi bu kapsayıcı politikaların dışında bir şey olduğunu gösteriyor.

Bırakın DEVA Partisi'ni, bırakın Gelecek Partisi'ni şu anda en büyük muhalefet partisi CHP'yi bile hesaba katmadığını düşünebilirsiniz ama benim gözlemime göre kendi partisinin (İYİ Parti) diğer ekonomi kadrolarının da bu listede ismi var mı diye merak ediyorum.

Programın adı 'Kapsayıcı Büyüme' ama eylem planı sadece BEN üzerine kurulmuş. Bu ülkede başka partiler ve başka iktisatçılar da var; ve bir çoğu bu ülkede vasatlık hakimiyeti yüzünden sistemlere giremiyor ve çözümlerini gösteremiyor.

Gösterilen ve sunulan program "işte tamam, budur" dedirtse belki çok daha susulacak ama **İYİ Parti'nin kalkınma programının bile heyecanını gölgelemiş oldu.**

Hatta daha da ilginçini söyleyeyim mi: DEVA Partisi'nin finansal çözüm modeli ile o kadar yakın ki, belki de komşu illerin birbirine bakışını yansıtan bir hava oluştu.

Edgar Şar yazısında şunu söylüyor: "Yaşam tarzına saygıyı kim savunur" sorusunda muhalefet %53,1 güven alıyor. "Demokratik düzeni kim savunur" sorusunda yine muhalefet %53,7 güven alıyor. Oysa "ekonomiyi kim iyi yönetir" sorusunda bu güven %46'da kalıyor.

Buradaki temel sorun kadroların yetersizliği asla değil. Hatta ben ekleyeyim bugün ülkemizin en büyük şansı muhalefetin ekonomik kadrolarının kalitesidir. Benim de tek umudum burasıdır...

Edgar Şar şöyle özetliyor konuyu: "Tüm bu çalışmalar ekonomi konusunda ortak bir yol haritası çıkartmadı. Evet, Altılı Masa'nın tüm partilerinde ekonomi alanında güçlü isimler var. Seçimleri kazanması durumunda muhalefetin ülkeyi bir süre beraber yönetmesi gerektiğini biliyor ama bu yönetimin özellikle ekonomi alanında ne

22.08.2022

yapacağını göremiyor. Altılı Masa dahilinde ekonomi konusunda, diğer konularda var olan uyum neden yakalanamadı?”

Bence güzel soru. Ve bu soru karşısında Bilge Yılmaz'ın Kapsayıcı Büyüme programı sunumunda “çözerse benim ekibim” demesi işi özetlemiyor mu?

Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu?

Abdurrahman Yıldırım

Geçen hafta Merkez Bankası'nın birer gün arayla aldığı iki karar birbiriyle çelişen, bu ne perhiz bu ne lahana turşusunu dedirtecek cinstendi.

Merkez Bankası Perşembe günü politika faizini Çin haricinde tüm dünya merkez bankalarının tersine hareketle bir puan aşağı çekti ve yüzde 13'e indirdi. **Enflasyonu dünyanın en yükseğindeyken ve diğer ülkeler faiz artırırken, Türkiye faiz düşürdü.**

Bir gün sonra Cuma akşamı makroihtiyati tedbirleri açıklandı. Kredi faizleri düşürülürken, toplamda kredi kullanımını azaltacak ortam hazırlandı.

Olayın önce perhiz bölümünden başlayalım. Merkez Bankası kredi ve kredi faizlerine yönelik şimdiye kadar ki en sıkı, serbest piyasa dışı önlemlerini aldı.

KREDİYE ZORUNLU KARŞILIK ARTIŞI

→Bankaların sadece mevduatları zorunlu karşılığa tabiyken 23 Nisan 2022'de alınan kararla bazı krediler de aynı kapsama alındı. Bankaların hem kaynak hem varlık tarafı zorunlu karşılığa tabi tutuldu. Hareket alanları ve kredi verme olanakları sınırlandı. Devlet iç borçlanma senetlerine zorunlu bir şekilde müşteri yapıldı.

→Nisanda yüzde 10 ile başlayan zorunlu karşılık oranı mayısta yüzde 20'ye çıkarıldı, cuma akşamki tebliğle bu oran yüzde 30'a yükseltildi.

→Verilecek her 100 liralık kredi için banka ayrıca 30 lira karşılık ayıracak ve bunu Merkez Bankası'nın belirteceği tanımlı 5 ve 10 yıllık sabit faizli devlet tahvillerine yatıracak. Tahvillerin faizi piyasa faizinin altında tutulabilir de.

→Yüzde 30'luk zorunlu karşılıktan **KOBİ'ler, ihracatçılar, esnaflar, çiftçiler, kamu şirketleri ve yatırımlar, kurumsal kredi kartları muaf tutulmaya devam ediyor. Bankalar bu şirketlere TL ticari kredi verebilir.**

→Ancak tüm ekonomi sadece bu şirketlerden ibaret değil. Yurtiçine üterim yapanı, ithalatçısı, hizmet sektöründe olanı var. Bu nedenle de karar nihayetinde kredi genişlemesini sınırlandıran etkiye sahip olacak gibi.

FAİZLERİ DÜŞÜRÜCÜ YÖNDE SINIRLAMA

→Kredi faizlerinin belirlenmesinde, Merkez Bankası'nın politika faizinin yıllık bileşiği "referans faiz" olarak alınacak. Böylece kredi faizleri ile politika faizi arasında oluşan makasın daraltılması amaçlanıyor.

→Ağustos için referans faiz oranı olarak yüzde 14'ün bileşiği yüzde 16.32 alındı.

→Bunun 1.4 katı olan yüzde 22.85 faizi aşan kredileri kullandırması halinde bankalar yüzde 20 menkul kıymet tutulacak.

→Referans oranın 1.8 katı olan yüzde 29.38 faizli krediler için bankalar yüzde 90 devlet iç borçlanma senedi tutmak zorunda kalacaklar.

→Ne kadar yüksek faiz o kadar zorunlu karşılık oranı artışı olacak. 100 liralık yüzde 30 faizli kredi için banka 190 lira kaynak ayırmalı.

→Yüksek faiz yasak değil ama bedeli yüksek. Bu şartlarda kredi faizlerinin yüzde 29'un üzerine çıkması çok zor. Kredi iştahı tanımlanan şirketler için kesilecek.

SINIRI AŞANA YÜKSEK FATURA

→Temmuzdan yıl sonuna kadar olan dönemde zorunlu karşılığa tabi tutulan kredilerde yüzde 10 barajı da geçilemeyecek. Geçilirse aşan tutar kadar yani yüzde 100 zorunlu karşılık tutulacak.

→Bu da istenen alanların dışında kredi kullanımına getirilen sınırların aşılması durumunda yüksek bir cezalandırmaya gidildiğini gösteriyor.

→Kredi piyasasında kamu kesimi oyun alanını iyice daralttı. Kredi kullanımı belirtilen sektörlerdeki şirketler için artmaya devam etse bile, diğer şirketlerde azalacak. Toplamda da azalacak gibi.

KREDİLER BÜYÜMEZ, AZALIR

→Kredi vermede en uygun faiz yüzde 16-22 bandı oluyor. Şirketler bu orandan elbette kredi kullanmak ister. Enflasyon tüketicide yüzde 80, üreticide yüzde 138.5 düzeyinde.

→Ancak özel bankalar kredileri büyütmek istemez. Çünkü Merkez Bankası'ndan alacakları paranın maliyeti yüzde 16, mevduat faizi de bu civarda. Üzerine vergi yükü,

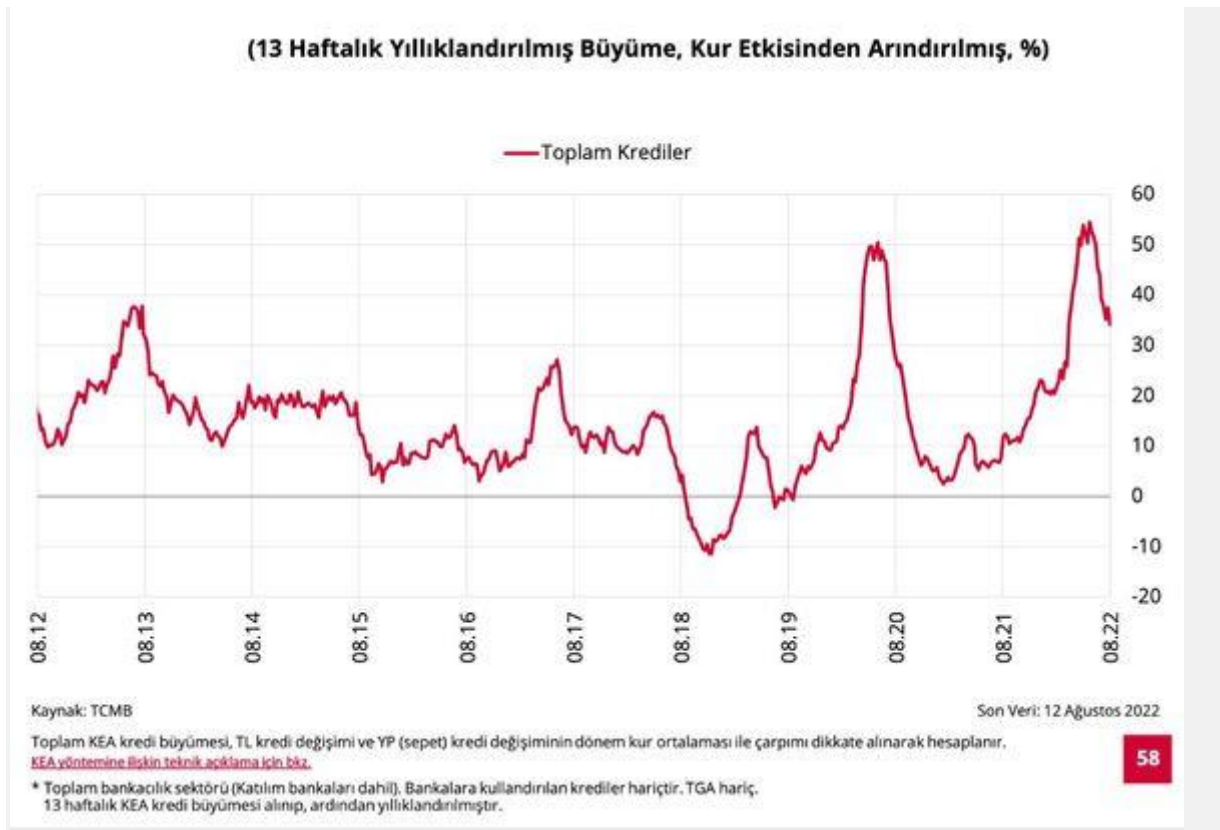
aracılık maliyeti, kredi riski konulduğunda yüzde 22 sınırının üstüne çıkarlar ve ortada kar kalmaz.

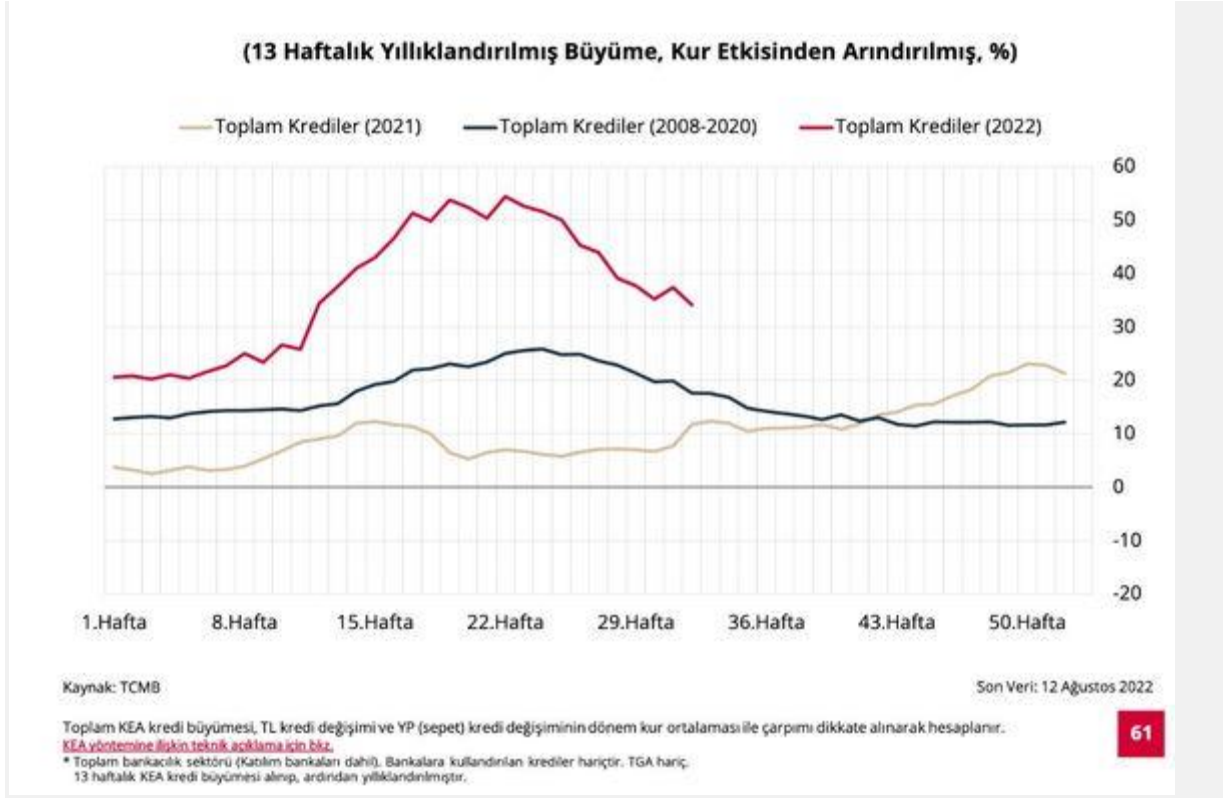
→Bu durumda bankalar en riskli ve en büyük müşterilerinden başlayarak kredilerini yavaşlatırlar. Bazı bankalar bazı müşterileri için yüzde 22'nin üzerine çıkarak, pazarını korumak adına kredi verebilir.

→Kamu bankaları da sahipliğinden ve sık sık sermaye takviyesi yapılabildiğinden dolayı kredi verebilir. Son 4 yıllık uygulama da bu yönde oldu ve **kamu bankalarının kredi pastasındaki payı yüzde 35'ten yüzde 50'ye çıktı. Burada kullanılacak kredi miktar önemli olacak.**

→Bu şartlarda bankaların toplamda kredi verme iştahı da, krediler de azalmaya adaydır.

Bitişikte Merkez Bankası'nın grafiklerinden de izlenebileceği gibi, krediler zaten azalıyordu. Kararla birlikte bu azalmanın devamı amaçlanıyor.

→Belki daha önemlisi sektörleri, şirketleri hatta ekonomiyi ayrıma tabi tutuluyor.

İTHAL ETMEDEN İHRACAT MÜMKÜN MÜ?

→Uygulama kredileri kısarken, faizini düşürüyor. Birbiri ile çelişen ikircikli bir durum gibi.

→Ancak selektif kredi politikası çerçevesinde **KOBİ'ler, ihracatçı, kamu şirketi, esnaf, çiftçi, yatırımlar gibi seçilmiş sektörler ucuz kredi alacak**. Bu sektörlerdeki şirketlere ucuz kaynak aktarımı yapılacak.

→Diğerlerine ise ucuz kredi yok. Nasıl olsa şirketlerin dövizini var diye bakılıyor. Kredi kullanmaktan önce dövizini bozdursunlar isteniyor.

→Bu şirketler de muhtemelen böyle yapacak. Kredi kullanmamayı isteyecekler.

→Kredi kullanımı zorlaştırılan büyük şirketler, ithalatçılar, yurtiçine üretim yapanlar, hizmetler sektörü şirketleri ve tüketiciler ise faturayı ödeyecek. Asıl zorluğu bu şirketler yaşayacak.

→İthalatçı sektörler arasında ise ilaç sanayi ile ilişkili kimya, petrol, tarımda gübre ve yem de var. İthal etmeden ilaç sanayi çalışabilir mi? Tarım üretimi mümkün mü?

→Daha önemlisi ihracatın ithal girdisi Merkez Bankası'na göre toplamda yüzde 45 düzeyinde. İthal etmeden ihracat nasıl yapılacaktır?

EN KRİTİK OLAN DÖVİZ LİKİDİTESİ

→Bu da piyasanın, üretimin, ekonominin, şirketlerin, bankaların bir bütünün parçaları olduğunu, parçalardan birinin durması halinde sistemin bozulacağını gösterir.

→Krediler yavaşlarken doğal olarak ekonomi yavaşlayacak, ithalat gereği frenlenecek. **Ekonomi soğurken döviz likiditesi ihtiyacı kontrol altında tutulmuş olacak.**

→Bu arada dışarıdan Rusya kaynaklı döviz girişi artıyor. Rezervlerde 15 milyar dolarlık artış meydana geldi.

→Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden de döviz girişi bekleniyor. Toplamının 55 milyar dolara ulaşacağı belirtiliyor.

→Rezervleri güçlendirici ve önümüzdeki aylarda yapılacak dış borç geri ödemelerini karşılayıcı bir gelişme. Ama devamı olacak, kalıcı akış sağlayacak bir gelişme değil. Bir kereliğine sağlanan artış.

→Önümüzdeki aylarda dış borç ödemeleri yoğunlaşıyor. Eylül'den başlayarak nisan ayına kadar kamu ve özel sektörün ödeyeceği dış borç tutarı 45 milyar dolar. Her aya 5.5 milyar dolar düşer. **Gelecek paraların gideceği yer belli.**

→Bu çerçevede makro ihtiyati önlemler, en önemli sorun haline gelen döviz likiditesini dengelemeye yönelik bir adım. Ekonomiyi ise yavaşlatıcı etkisi görülecek.

FAİZİN DÜŞÜRÜLMESİ SİYASİ

→Bu durumda gelelim olayın turşu kısmına, faizin niye düşürüldüğüne. **Faiz düşürmenin amacı öyle enflasyonla mücadele, döviz kuru veya ekonomik değil, siyasi.** Kuruma 4 yılda 4 Başkan ile artık faiz siyasi bir gösterge haline geldi.

→Hani **Cumhurbaşkanı Erdoğan**'ın Haziran 2018'de seçimler öncesinde verdiği bir söz vardı ya, **"24'ünde siz bu kardeşinize yetkiyi verin faizle nasıl uğraşılır göreceksiniz"** diye.

→Şimdi yaklaşmakta olan seçimlerde Cumhurbaşkanı sözünü tutmuş olacak. Seçim meydanlarında etkili olacak oran ise tek haneye, yani yüzde 9'a inecek bir faizdir.

→Enflasyon ise seçim sonrasına bırakılacak. **"Önce faizi düşürdük, şimdi sıra enflasyonda. Onu da tek haneye indireceğiz"** denilecek. Nasıl olsa Cumhurbaşkanı'nın görüşüne göre yüksek faiz yüksek enflasyonun neticesi.

22 Ağustos 2022, Pazartesi

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Dugina suikastinin ardında kimler var?

Rusya'da Devlet Başkanı Putin'in beyni olarak bilinen ve Ukrayna savaşının stratejisini yaptığı söylenen Aleksandr Dugin'e yönelik suikast, felaketle sonuçlandı. Dugin'in kızı Darya aracına bindikten sonra marşı çevirince araba infilak etti. Dugin'i hedef alan sabotaj kızını öldürdü.

Sadece Rusya'nın değil tüm dünyanın konuştuğu suikastte araba alev alev yanarken görüntülendi. **Hafta içinde de Rusya'nın çeşitli bölgelerinde İHA'lar kullanılarak sabotajlar yapılmıştı. Yani Rusya, Ukrayna ile yaptığı savaşta artık arkadan vurulmaya başlandı. Rusya-Ukrayna arasında başlayan nizami savaş hızla teröre dönüşüyor.** Belli ki bu terör dalgasının hedefinde insanların olduğu gibi nükleer santraller de var. Siyasi analistler gidişatın çok tehlikeli bir noktaya doğru gittiğinin altını çiziyor.

Batı cephesi, Rusya'ya karşı askeri cephede kaybettikçe eskiden beri alıştığı terör kartlarını devreye sokuyor. Şimdi gündemde "Rusya'nın buna misillemesi ne olacak?" sorusu var. Bu misilleme beklentisi ile Rusya'nın yapmadığı fakat 'Rusya yaptı' gibi gösterilen nükleer felaketler de yaşayabiliriz. Gerginliğin hızla tırmandığı bir sürece girdik. İnşallah sonu felaketle bitmez.

KURALDIŞILIK FELAKET GETİRİYOR

Türkiye art arda gelen iki korkunç trafik kazası ile yasa boğuldu. Bunlardan birincisi Gaziantep-Nizip yolu üzerinde meydana geldi. Kaza geçiren bir otomobile yardım etmek için giden itfaiyecileri, sağlık ekiplerini, olayı görüntülemeye çalışan iki gazeteciyi, hızla gelen bir otobüsün devrilerek kaza yerine dalması sonucu kaybettik.

Bu korkunç kazada 15 kişi yaşamını yitirdi. Sabıkalı otobüsün 5 yıl önce de bir ambulansa bu şekilde çarptığı ortaya çıktı.

Mardin'de de freni patlayan bir TIR kalabalığın arasına daldı. 20 kişi hayatını kaybetti. Türkiye bu trafik kazalarına yasını tutuyor. Yas tutarken bir yandan da sebeplerini anlamaya çalışıyoruz. **Aynı anda meydana gelen iki büyük kaza tesadüf olmakla birlikte sistematik bir yanlışın da işareti olabilir. Bu kazalar tüm detaylarıyla araştırılmalıdır.** Gaziantep'teki kazaya aşırı hızın, Mardin'deki kazada ise periyodik bakımları yapılmamış bir TIR'ın sebep olduğunu biliyoruz. Araçların fiziki durumu, muayeneleri ve içinde bulunan hız kontrol cihazlarının doğru çalışıp çalışmadığı detaylıca incelenmelidir. **Hayatları yollarda geçen otobüs ve TIR şoförlerinin her açıdan sağlık durumları da masaya yatırılmalıdır. Fiziksel ve ruhsal olarak bu şoförler muayene edilmelidir. O kadar yollar otobanlar yapıldı. Alt yapı olarak gayet iyi bir noktadayız. Ancak artık kural dışılıklardan can kaybetmiyor olmamız lazım.**